

ABONAMENTUL.

Pentru monarhie:

Pe an 18 cor. $\frac{1}{2}$ an
9 cor. $\frac{1}{4}$ 4-50 fil.

Pentru străinătate:

Pe un an 24 coroane
 $\frac{1}{2}$ an 12 cor. $\frac{1}{4}$ an
6 coroane.

Unirea

INSERTIUNI.

Un șir garmond:
odată 14 fil., a doua
oară 12 fil., a treia
oară 10 fil.Tot ce privește foaia
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unirea”
în Blaj.

Foaie bisericească-politică. — Apare: Marța, Joia și Sâmbăta.

Vitejii din Valea Timocului.

Jurnalele stăine, începând cu cele din Petersburg până la cele dela noi, au remarcat, în proporții mai reduse, iar foile noastre naționale au remarcat cu un adevărat gest de mândrie, faptul, că Adrianopolul a fost cucerit de vitejii regimentului de Timoc, soldați recrutați din populație compact românească de aproape un sfert de milion locuitori.

E, de sigur, o mare mângâiere sufletească, un titlu de mândrie pentru toți descendenții vitei latine, când fiii ei, răslățiți la cele patru vânturi, știu să lupte cu atâta vitejie și să răzbată cei dintâi prin învâlmășala dușmănoasă a încăierărilor, cu desprețuirea vieții.

Așa a fost la Adrianopol, așa la Kirk-Kilise, așa la Comannovo unde regimentele românești au fost puse iarăș la locul cel mai expus.

Ei au umplut șanțurile și aici; ei au servit ca hrană de prisos pentru gurile flămânde ale tunurilor și obuzelor dușmane, ca peste trupurile lor strivite, să iasă la isbândă — alții.

Istoria ne sugerează, în fulgerarea unei clipe atâtea alte locuri de eroism românesc, începând — ca să remarcăm numai lucruri mai recente — cu răsboaiele lui Rákóczi de pe vremea Curuților, până la Königgrätz și Custozza și până la acel regiment basarabean, ce a plecat departe... departe pe pustietățile Mancuriei, ca să nu se mai întoarcă nici odată la vetrele văduvite de acasă.

Am lăcrimat, când am cetit această pagină în o carte a dlui Jorga, și azi, când iarăș se pomenește cu laudă vitejia românilor din Valea

Timocului, cari au pătruns cei dintâi în Adrianopol, încercăm aceeași emoție de deprimare.

Ce rost au aceste vitejii, ce înseamnă acest sânge vărsat înzădar, de pe urma căruia urmașii nu adună nici o roadă?

Cinstim amintirea acestor viteji, cari ne sunt frați de sânge, dar nu avem nici un motiv de a-i ferici, ci mai mult, un motiv de a-i deplânge.

Deplângem soartea acestui neam fără noroc, pe care suflul unei vijelii dușmănoase l-a risipit ca pe făina orbului peste cuprinsul atâtor țări îndepărtate.

Vitejii din Timoc au lăsat atâtea victime, pe câmpul de onoare, în redutele Adrianopolului; puțini din ei au ajuns, să răzbată cei dintâi în cetate, după-ce au asigurat biruința pentru — alții. Ei aparțineau corpului de armată sârbesc, căruia chiar bulgarii îi contestă înțaietatea și chiar participarea la biruință. Cum îi vor recunoaște apoi pe acești eroi obscuri sârbii, geloși și ei de laurii învingerii, și cum îi va remarca Europa și istoria contemporană, pe acești bieți eroi, cari au purtat o luptă desnădăjduită pentru o izbândă, din care ei nu se vor împărtăși niciodată?

Cei ce au căzut, vor fi astrucați cu paradă și deasupra lor se va ridica un monument, în care se va grava, probabil, și numele lor, cu slove aurite; iar cei ce au rămas, vitejii cari au supravețuit acestei biruințe atât de strălucite, se vor rentoarce la vetrele lor ascunse în Valea Timocului, și se vor convinge, în curând, că eroismul lor nu le-a adus nici o îmbunătățire a sortii...

Ei vor înțelege numai atunci, ceea ce înțelegem noi azi: că rolul lor n'a fost decât acela al unor eroi de tragedie!

Reacțiunea. Valurile neîndestulirii provocate cu înființarea episcopiei de Hajdudorog, departe de a se potoli, par' a lua proporții tot mai mari. Noi ne-am spus de atâtea-ori cuvântul în chesia episcopiei de Hajdudorog și prevedeam urmările funeste, ce aveau să urmeze în mod fatal. Iată au și urmat și cele ce le cetiam în jurnalele ungurești, le confirmă acum o corespondință a ziarului „Românul” din Arad, pe care o reproducem în întregime:

Iaczkovics, vicarul de Hajdudorog în calitate de inspector școlar diecesan în 9 Aprilie a. m. s'a prezentat în Resighea, o comună mică românească din comitatul Sătmăr, pentru vizitarea școlii românești de acolo.

De aici era se meargă la Pișcolț, o comună mare și fruntașă, pentru ca în oarele de după amiază să viziteze școala românească de acolo.

La oarele 10 și jum. a. m. sosind la parochia din Resighea, a fost întâmpinat de întreg poporul din comună cu: „Cine ești?” „De unde ești?” „Ce cauți aici?” „Cară-te înapoi!”

Intrând în cancelaria parohială, poporeni s'au postat la intrare, așteptând să mai vadă fața vicariului rutean. După un scurt timp vicariul însoțit de preotul localnic iese din cancelarie pentru a merge la școală, — poporeni după el, huiduindu-l, insultându-l și imbroșcându-l cu tină.

După examinarea școlarilor s'a întors la parochie. Poporul iarăș după el, imbroșcându-l cu tină și bătându-l cu ouă clocite. Intrând în biroul parohial, odaia se umplu într-o clipă de popor, care amărât până în adâncul sufletului de nerăbdarea ruteanului, era să-l imblătească bine, dacă nu se întrepunea parohul locului, dl C. Abrudeanu, ruteanul Iaczkovics rămănea schilav pe toată viața.

Văzând vicarul Iaczkovics furia poporului, tremura ca vergeaua, țigara din gură așa-i juca între dinți de cugetai că l'a aflat cel necurat.

Inzădar a declarat, că el nu are de a face nimic cu biserica și că „toate vor rămănea cum a fost”, că și el e preot, ca părintele localnic, că are și el copii, — poporul i-a replicat, că-i un vânzător, un șarlatan și altele, de cari e capabil un popor când e atacat în cele mai sfinte simțăminte ale sale, pentru limba și legea strămoșească.

Temându-se de furia poporului, a cerat calea cea mai scurtă, pentru a scăpa din Resighea, exprimându-și dorința de a merge la Pișcolț. I s'a spus însă, că la hotarul

dela Pișcolț îl așteaptă pișcolțienii, cari s'au hotărât a isprăvi cu el, așa ca să ție minte în toată vieța lui, vizita de pe calea Jeriului.

La auzul acestor vești, cuprinzându-l fiori de moarte, luându-și catrafusele, s'a șters de pe aici, ducând cu sine amintirea călătoriei rușinoase, prin parohiile românești de pe valea Jeriului.

Când s'a urcat în căruța bărbații îl huiduiau, iar femeile, îngânându-l, îi arătau spatele, copiii aruncau după el cu bruci de noroi și ouă clocite.

Așa s'a sfârșit vizita oficioasă a lui Iaczevics în Resighea, cea mai mică parohie românească din Sătmar. În Pișcolț, unde a fost pus termin de vizită pe d. a. nici nu a cutezat a-și arăta fața.

E de însemnat că poporul din Resighea deși știe ungurește, nici un cuvânt nu a schimbat cu el ungurește, dl paroh localnic i-a servit de interpret.

Onoare și cinste vouă Resighenilor! S.

*

Drept încheiere, același jurnal primește următoarele două telegrame:

Moftinul-mic:

„Preotul nostru, Gheorghe Mureșianu cu 15 săteni au fost escortați la procuratura din Sătmar Vineri noaptea. Am trimis telegrame de proteste. Iritația între poporeni e fără margini“.

Moftinul-mare:

„În parohia Moftinul-mic din cauza conflictelor de pe urma vizitei vicarului de Hajdudorogh, preotul Mureșianu cu 15 bravi credincioși au fost scoși azi noapte din casele lor la orele 2 și duși între sulite la procuratura din Sătmar. S'au trimis telegrame la Roma, Viena și Oradea-mare. Biserica a fost încuiată. Poporeni îndură mustrări grozave, dar sunt gata la orice jertfe.“

Asociația nemeșilor din Ardeal.

Idea contelui Bethlen István de a grupa într-o asociație pe nemeșii din Ardeal a fost primită cu mare însuflețire de toate cercurile oficioase și neoficioase ungurești din Ardeal. Se comunică acum, că în interesul cauzei va merge la Budapesta o deputație monstră, condusă de vicecomitele comitatului Cluj Dózsa Endre. Deputația se va prezenta la primministrul Lukács și la ministrul agriculturii Talján, cu care ocaziune va preda și câte un memorandum, în care se va espune, ce doresc dela guvern, ca să facă în interesul lor.

Omul bolnav a fost până acuma Turcia. Indată ce vecinii i-au aplicat operațiile trebuincioase, i-a încetat boala. Adevărat, că a murit și pacientul, dar cel puțin a scăpat dintr-o situație insuportabilă. Acum vedem, că în Orient mai e un om tot așa de bolnav — România. Il doare inima pe tot românul, când cetește numele acesta, dar rămâne faptul, că cel mai grav bolnav în Orient e azi România. Am reprodus mai dăunăzi în coloanele Unirii un articol splendid al dlui Stere dela Iași, care a pus în adevărată lumină situația desperată internă a statului român prin ușurința cu care tratează chestie agrară. Acum pentru ilustrarea celor scrise publicăm după foile de dincolo un clasic caz de brutalitate ciocoiască, care aruncă cea mai tristă lumină asupra statului român. Într-o comună cu numele Obilești, țărani clăcași din cauza tratamentului neomenos, au întrerupt lucrul. Arăndașul Cazacu, a pus îndată întreg aparatul oficios în picioare, a luat la goană pe nefericiții muncitori, a ucis pe trei dintr'ânșii, iar pe ceilalți i-a legat, i-a închis și bătut până la sânge. Ceace e însă mai revoltător, că ministrul de interne nici de cuviință n'a

ținut, ca să procedeze în afacere și să stabilească responsabilitățile, ci a trebuit să vină presa independentă și să ancheteze cazul prin delegații ei.

Credem, că aci ori ce comentariu e superflu. E o nefericire pentru neamul românesc, că tocmai statul român e statul ciocoilor. Un stat, pe care l'au creat milioanele de țărani cu sângele lor, care tocmai acum face apel la simțul de datorință și vârtutea străbună a muncitorilor împilați, ce încredere poate să inspire după aceste pentru viitor?

Când se va fi compromis definitiv în fața Europei, care la gurile Dunării contează la un stat consolidat, atunci vor urma dela sine operațiile trebuincioase, cari nu vor fi spre binele pacientului — ca la Turcia. De cumva nu se vor scula din sânul acestui nenorocit neam, oameni, cari să facă acolo ordine — cu forța. Dar cât mai în grabă.

„Chestia alcoolismului.“

(Glasul unui preot către clerici)

Mai în anii trecuți trimesesem un articol „despre alcool“ la reposata Tribună spre publicare. Articolul, ce e drept, l-a publicat „Tribuna“... la posta redacțiunii, scriindu-mi: „Chestia alcoolului noi am tratat-o destul în coloanele noastre, și prin urmare articolul bun și frumos publicați-l în ceva revistă religioasă.“ Răspunsul Tribunei nu mi-a chiar convenit dar în fine neavând ce face am fost silit a-mi jeli bietul articolăș repodat în mod subit în coșul „Tribunei“.

Eu cred și am crezut și atunci că sbiciuirea alcoolului se poate face mai mult în foile zilnice decât în revistele religioase; deoarece revistele religioase se ceteșc aproape preoții, cari nu au nevoie de morală în chestii alcoolice. Și cu durere, chiar și azi, nu toate

FOIȚA.

La mănăstirea Vadului.

Era toamna târzie. Timpul când se scutură frunza de nuc. Florile erau uscate de mult, cicoarea singură mai stătea pe imășurile otrăvite de ploile de toamnă, visând de zile mai bune. Toate erau pesomorfite, toate se pregăteau la moarte... Painginul părea mai cinic față de moartea apropiată, întinzându-și flegmatic rățelele în toată strunga, să se sature cel puțin înainte de moarte. Se arăta nepăsător față de țipetele vântului de toamnă cari îi spuneau: „Nu-ți folosește nimica filozofia epicureștilor, nici pânza ta, când aducem noi pânză la toate, pânză de acoperit obrazul“... Era atâta duioșie în moartea aceasta a firii și atâta vrajă nespusă...

Trei clerici pășiam alături pe drumul ce duce pe lângă Someșul împreunat spre comuna Vad. Faptul că ne apropiam de un loc sfânt, de-o mănăstire zidită de Stefan Vodă; firea ce începea a-și cerni podoaba, imnul jalnic al sălcilor de pe malul Someșului, ne furisau în suflet doruri și simțăminte neluțelese. Ne treziam rostind ultimele șire din duiosul testament alui Eminescu:

Doar toamna glas să deie
Frunzișului veșted...

— Ce frumos e Someșul! Și încă nu i-a cântat nici un poet frumșea, deși, credeți-mă, unda lui încă e împletită din lacrimi ca a bătrânului Olt — zise unul dintre noi.

— De-aș fi poet, aș înțelege tot dorul, ce-l aduce din munții Rodnei.

— Să fi poet totuș cam ce ai spune despre Someș?

Mi-ar spune, că în Rodna nouă
De trei zile mereu plouă.

— Bravo! Și ne veseleam cu toții, uitând pe o clipă de pesimismul, ce ne impresura mai înainte. Săream veseli peste o vâlcea, ce se repezia în ropot dulce spre deșisul trestiiilor, ce se înșirau pe valea Someșului. Nu peste mult ajunsesem și satul cu răstigniri multe pe cari în chipul Domnului cioplit din tei, se reoglindește toată nizuința cutărui „meșter“ de a ne înfățișa pe Isus în agonia morții. Incetul cu incetul se desfăcea înaintea noastră și mănăstirea ascunsă între pomi îngălbiniți. Nu știam să ne mirăm de priveliștea fermecătoare ce ce ni-se întindea înaintea ochilor, ori să admirăm mintea ageră a aceluia, care a edificat mănăstirea chiar în locul acesta, unde nu cu multă tradă, sui pe colina numită „Cetățele“ și vezi în zare departe spre răsărit ruinele castelului Rares, ce pare o falnică sentinela pusă să păziască frumoasele văi ale Someșului. Vezi jur împrejur văi și cununi de codrii, ce ascund într-o umbră

deasă albul căsuțelor împrăștiate pela picioarele dealurilor. Am ajuns în fine în cimiter. Mănăstirea sta înaintea noastră în toată simplitatea ei măreațe. Șezurăm pe pagistea presărată cu frunze veștede și ascultam freamătul acestora când vre-o adiere zglobie de vânt le prindea în vârtoarea lui, unul se năzuiau să descifreze slovele de pe petrele de mormânt, îmbrodite cu mușchi. Cine stie a cui oase se prefac în pulvere, sub glia aceasta înțelinită așa de frumos, poate a cutărui vlădică de odinioară. A fost poate iubit de toți, ar fi fost vrednic ca numele lui să-l păstreze în inimă cu scumpătate un întreg neam și totuș lumea cât e de necunosătoare: azi nu-i poate sloveni nime numele de pe peatra de mormânt. Sosi nu peste mult și preotul satului numit în părțile acestea și „Vlădica“, un om cu ochii plini de bunătate cu barbă de mucenic (așa mi închipuiam eu și pe vlădica Ilarian) ne deschise „catedrala“. Ne lovi o mireasmă de calapăr și busuioc uscat, când am intrat în tinda bisericii. Făcurăm cu toții o închinăciune, aflându-ne în fața Celui ce împărățește în locașurile acestea pururea înfrățite cu pacea. Din umbră cu incetul se desfăcea câte un chip a cutărui sfânt, apoi chemați parcă de un glas tainic a liniștii ce domnia aici, ieșeau la lumină, înșirându-se pe fruntea iconostasului, proroci, apostolii, arhanghelii. Unii erau cu fețele desparate, parcă în vâpșeala nelnsuflețită ar fi ascunse tot a-

ziarele noastre sbiciuesc cu destulă tărie alcoolul pariculos, ce s'a încuibat la rădăcina neamului nostru, ca viermele la rădăcina hieanului. „Cultura Creștină“, „Unirea“, „Libertatea“, „Solia satelor“ au lansat întreg de scrieri contraalcoolice, lipsește numai carul (cu cetitori cari vreau să înțeleagă scrisul lor) care să se lege cu lanțul (abstinenței ori temperanței).

Ziarele, revistele, inteligența română în strinsa legătură cu preoțimea să dea mână cu mână și astfel să înceapă atacul împotriva alcoolului. Priviți la maghiari, când e vorba de obținerea vre-unui bun comun, ori de delăturarea vre-unui rău mare pentru nația maghiară (deși poate numai își inchipuesc răul cel mare, căci în realitate nu-i) toate partidele și confesiunile să înfrățesc. Mare prăpastie este între romano ori greco-catolici și calvini, și cu toate aceste telegramele calvinilor băteau cu putere la porțile Romei, ducând mulțămirea celor neinteresați după confesiune (dar interesați după națiune) pentru înfăptuirea episcopiei Dorogito.

Ce să face la noi când e vorbă de un bine ori rău comun? Vorbă multă dar puține fapte!

Ziare, Reviste unite și neunite să înțepă ca vespicii, iar poporul nostru zace în întunec și umbră și jupânii din cele sate mulg în tihnă oile, le tund și le mănca și mieii. Pe când se vor trezii păcurarii (dela foi și reviste, inteligenți, preoți) oile, n'au lapte, n'au lână, n'au miei...

Să trec dar la meritul chestii. Scrisul vostru din Nr. 28 al „Unirei“ Tatăl îndurărilor îl tipărească în inima fiecărui preot, și inteligent. Mă alătur cu trup cu suflet la acțiunea voastră.

Nu știu esact însă ce fel de reuniune de temperanță urziți, nu cunosc îndeajuns mijloacele cu cari vreți să luptați, sau mai

bine zis nu cunosc în amănunte reuniunea de temperanță ce vreți a o pune în praxă în legătură cu preoțimea.

Apelul vostru la Conștiința preoțimii în chestii alcoolice cred că nu va avea efectul dorit!

Dumnezeu mă ierte, dar după o praxă de doi ani în via Domnului, citez a zice că conștiința multor preoți (în chestiile alcoolice) numai așa iese în relief, dacă cuvântul energic al arhireului urmat de fapte energice să validează cât de des și în tot locul. Sau pe românește zis, dacă este adevărată controlă, ce trebuie să fie în biserica lui I. Hristos. 80 de clerici ne-am legat pe conștiință ca să pornim marea luptă împotriva alcoolului. Cercând rezultatul vom rămâne desamăgiți! Unii n'au făcut nimic, alții au încercat ceva. Recordul dorit însă nici unul nu l'a ajuns.

Nu voesc a zice că din cauza conștiinței celor 80 nu s'a ajuns la ceva rezultat în chestia alcoolului. Motivul adevărat este că nu s'a lucrat cu destulă putere, și că cutare ori cutare s'a lăsat a fi momit faptice, ori poate tacite de fratele preot din vecini, străin cu totul de temperanță ori abstinență. Cunoscut un caz, că în o comună doi harnici învățători au înjghebat o reuniune de temperanță și preotul era contra și le punea pedecă!

Oare cum va putea combate alcoolul preotul acela, ce poate însuși a introdus oșpețele multe și pomenile în comună. Oare cum va fi apostolul cumpătului și sbiciul spiritului, preotul oriental care dă ciubere de spir și vinars alegătorilor să?

Știți ce fraților! acel cleric, care ese din seminar și nu are în sufletul său hotărârea energică de a lupta împotriva beției, cred, că nu ar păcătui dacă nu s'ar preoți.

Păcatul cel mai mare a neamului nostru este „beția“, care îl și duce la perire.

Cine zice că își iubește neamul, și nu lucră la delăturarea păcatului „beției“ mincinos este.

Beutura face pe român dușman școlii; îi slăbește mintea și trupul și îl sărăcește.

Românul ce câștigă bea și risipește.

Ce are își prăpădește, căci umblă tot cu capul plin.

Fraților clerici! Ca să putem servi neamului românesc cu o adevărată reuniune de temperanță, cred că este de a să purcede la următoarele:

1. Cereți P. V. Ordinariat să reguleze disciplina bisericească în modul cel mai sever.

Preotul bețiv și excesiv să nu fie strămutat din o comună în alta [să nu se strice 2 ori 3 comune] ci să fie pedepsit aspru în bani [la fondul de pensune]. Spre scopul acesta referențiarilor chiar și protopopii să facă vizite cât mai dese în comune.

2. Uniformitatea cultului, ca la toate bisericile să se servească pe o formă, și astfel să se șteargă superstițiile și formele goale precum sunt datinile din bătrâni.

Spre scopul acesta cărțile vechi se fie scoase din biserici și înlocuite cu alte nouă.

3. Apoi vă îndreptați glasul către membrii partidului național, dnii avocați și alți inteligenți și le cereți sprijinul.

Primo loco: 1. Cercetarea bisericii ca cel mai de căpetenie lucru. 2. Ca să nu mai ia în zeflema preoțimea. 3. Ca să nu primească procese pornite din beție ori în legătură cu beutura. 4. Să ia parte activă cu vorba, peana și cu fapta la combaterea beției ce risipește neamul, căci prea bine știu Dilor, cum ciubărul cu rachiu la alegeri, înveninează sufletele românilor schimbând numele candidaților... [de deputat].

Adresați-vă la toate foile și revistele românești, cari cu șire gros scrise se pro-

tatea inimi, în cari se frământă dureri neștiute. Zbuciumul acesta ce se reoglindește în fața lor la zugrăvit poate fără voe pictorul din Nicula și ce bine la nimerit pentru zilele noastre. Cei mai mulți apoi au acelaș zimbet vecinic pe buze, ce s'ar părea nedemn de sfințenia Psanteonului acestuia al nădejilor de zile mai bune, de n'am observa, că mâinile lor ridicate spre binecuvântare ne spun: Pace tuturor! Geamul îl despica o săgeată de lumină, ce se înprăștia pe strana dreaptă, luminând foile soite ale unui Mineiu uitat deschis. Mă uit la față primă și cetesc: „Umbrele legii cu adevat au trecut căci iată raza Dumnezeiescului dar se arată. Fecioara norul din carele soarele Dumnezeirii era să răsară cu adevărat“... Și mișcând cartea numai decât raza de lumină se repezi ca o săgeată spre dreapta iconostasului învalind într'o cunună de glorie pe Preacurata. În curând, prin geamuri se îndesau mănunchiuri groase de raze, prăbușindu-se în golul suriu al naiei. Stropii de ceară de pe străni rămăneau încrămășiți. Ca din adâncuri se auzeau frânturi de cuvinte din altar cum explica preotul celorlalți... vlădica Vartolmei... Ștefan Vodă... Iorga... Din poeni din apropiere se auzia un glas jalnic de fluer. Era o doină, ce o auziam adese ori, când eram băiat, de la o femeie care nu-și putea adormi copilul numai cu doină aceasta. Și-mi veni în minte, că copilul femeii azi e un tinăr acărui de doruri nu-le

știe nime doar numai bănuși le-ar putea cineva. când l-ar vedea câteodată cum se separează prin societăți de pretinții săi gălogioși și numai iacă așa: plânge, plânge cu hohot. Și dacă-l întrebi că ce are, îți răspunde: „Lăsați-mă fraților! Ard'o focul domnia asta! Mai fericit, eram să fi rămas lângă coarnele plugului! În domnie-i mai multă răutate decât în toate duhurile infernului; azi nu-le mai plac nici doinele noastre cinstite. deși, fraților doina, hei, doina românească e ceva lucru lăsat de Dumnezeu...“

Glasul tremurător de fluer, ce se furișă în biserica pe ușa de jumătate deschisă, îmi spunea că până când Românul e frate bun cu cotrul, și până când tușul și izvorul își fură suspinul din doina lui, până atunci e nădejde că și sfinții din mănăstirea aceasta vor zimbi, vor zice aceleaș cuvinte: pace, pace...

Când eșirăm din biserică soarele se pregătea să ne dea o seară de toamnă plină de vrajă. Umbra turnului se întinse îndrăzneată spre răsărit par'că ar fi vrut să ajungă milioanele de ținte formate din razele, ce le arunca apusul înfocat, pe undele line ale Someșului. Luntrașul peste câteva minute ne trecu peste oglinda lucie a râului aruncând în aer câte odată cu vâsla un roi de stropi, ce în bătaia razelor păreau totatătea boabe de mărgăritare.

— Auziți — zise unul dintre noi —

eu aș ști face poezie despre Someș dacă ar curge dela Sătmar spre Rodna.

— Să auzim, să auzim!

— „Someșul atuncea dea bunăseamă mi-ar spune,

Că'n Satumare

E atâta dor și atâta jale“...

N'am mai răs acum. Fără voie ne-am întors privirea către locașul ce l'am lăsat în urmă. Tăceam toți trei ca încrămășiți. Și-mi venea în minte, că oare ce va fi când sfinții aceia de pe iconostas, vor înceta a zimbi, dea-bună seamă va înceta atunci și doina tristă ce venea din poiană... Și ne pernirăm toți trei pe o cărare ce duce paralel cu cursul apei. Tăceam și ascultam freamătul duios al frunzelor de arin. Sămâna așa de mult ca niște tropare de înmormântare...

G. Mânzat.

Cugetări.

Slăbiciunea strică lucrurile, iar pe om, îndărătnicia.

Sănătate fără bani e boală fără durere.

Nu e nimica mai scump decât lucrul ieftin.

page ideile unei mari însoțiri de temperanță. Să trîmbițe în lumea mare, că în Ungaria ni s'au imputinat tare școlile și s'au multit foarte crâșmele. Să reîmproaspete versul marelui Alexandri:

Hai să dăm mână cu mână,
Cei cu inima română.
Să învățăm hora frăției
Zdrobind patima „beției“.

O așa reuniune de temperanță o înțeleg! Dar o altă reuniune de temperanță la români eu nu mi-o pot închipui.

De doi ani lucru la reuniunea de temperanță și din 500 de suflete, de abia am câștigat 1 suflet. Ispitele sunt multe și mari, iar adevărații povățuitori sunt puțini, și astfel înving ispitele. Când însă vor fi mulți buni povățuitori ispitele vor mai slăbi și isbânda ne va fi mai accesibilă. Dumnezeu cu noi.

Longin Corcheș, preot.

Corespondințe.

Din Torontal.

— Sinod protopopesc —

Activității pastorale, ce trebuie să-o desvoalte un preot în părțile bănățene i-se imbie un teren foarte vast, dar tot odată și foarte greu de cultivat.

Cunoscând multele rele cari bântue viața morală a poporului bănățean, ne vom putea da seamă despre lupta grea ce trebuie să-o desvoalte un preot în aceste părți, pentru ca să-și împlinească misiunea sacră de păstor sufletesc, și datorința națională de îndrumător și povățuitor al poporului.

Pentru aceea în mijlocul neajunsurilor ce trebuie să le îndrumăm în nizuința de a satisface datorințelor de păstori și povățuitori simțim o deosebită mângăere, când ni să dă prilej să convenim la câte o conferință ori adunare spre a ne sfătui, încuraja și înviora sufletele cu indemnuri la luptă, și cu nădejdi într'un viitor mai senin.

Un astfel de prilej ni s'a dat se avem noi preoțimea tractului protopopesc al Torontalului cu ocaziunea sinodului de primăvară ținut în 3 april a. c. la sediul protopopesc în frunțașă comună Comloșul mare.

Din șase preoți ai acestui tract au participat cinci înși: M. On. D. protopop Gheorghiu Muntean, Vasile Deciu, Sannicolaul-mare, Petru Corda din Iancohid, Alexandru Sigartău din Agris și Victor Deciu din Cenadul-mare.

După invocarea Spiritului sfânt preoții s'au mărturisit, apoi s'a ținut sinodul protopopesc la casa parohială.

Din raportul dlui protopop ne-am putut forma o icoană fidelă despre starea protopopiatului în timpul de față, și ne-am bucurat foarte văzând că biserica noastră în aceste părți a făcut progrese însemnate.

Considerând că la 1889 în marea aceasta de străini situați materialmente foarte bine, mai nu avem nici o biserică și nici o casă parohială iar de atunci, în cinci parohii din șase s'a sistematizat sălarele învățătoresți, deci cu dreptul avem motiv de a ne bucura de progresul obținut. Ori ce progres pe teren bisericesc în aceste părți fiind legat de nu-

mele arhierilor diecezei noastre cu dreptul a relevat M. On. D. Protopop în raportul său meritele Preasfinției Sale fostului nostru episcop Dr. Vasile Hossu, carele depărtându-se din mijlocul nostru prin faptele Sale a lăsat urme neșterse în mersul dezvoltării bisericești în aceste părți.

Pentru aceasta preoțimea recunoșcătoare cu acest prilej și-a exprimat deosebită recunoștință și Venerațiune față de Dinstitatea Sa fostul Episcop. S'a dat expresiune de alipire fiască și venerațiune profundă față de noul ales al acestei dieceze.

S'a îndemnat preoțimea acestui tract să sprijinească din toate puterile foile noastre bisericești, și s'a dat expresiune dorinței ca „Unirea“ să devie foaie de zi, deoarece-ce înmulțindu-se atacurile în contra bisericești noastre avem lipsă de arme mai multe de a ne apăra, iar în atari cazuri știm că ziaristica e arma cea mai puternică.

După desbaterea unor chestii de caracter administrativ ședința s'a terminat și cei de față au fost invitați la masa ospitală a M. On. D. protopop tractual.

Petrecând câteva momente edificatoare de suflet am simțit necesitatea de a participa la astfel de conveniri mai des și fără a absentă nici unul fiind și astfel puțini la număr și împrăstiați la mari depărtări. Pentru-că unirea în cugete și în simțăminte ce trebuie să ne caracterizeze, numai o astfel se poate cimenta ca să ne servească de armă în contra atacurilor la cari suntem expuși, dacă ne vom aduna rândurile, și ne vom sfătui și încuraja unii pe alții.

— Vide —

Reviste.

Cedarea Silistrei și respingerea celorlalte pretenziuni ale României. Incuviințarea desideratelor cu privire la situația Macedoromânilor. Ședința de azi (10 April n.) a conferinței ambasadurilor dela Petersburg a fost hotărîtoare în chestia diferendului nostru cu Bulgaria.

În protocolul semnat azi dimineață de toți reprezentanții puterilor s'a prevăzut cedarea orașului Silistra României, cu toate Forturile ei și cu un teritoriu de 10 kilometri spre Bulgaria.

Cu toată intervenția Triplei Alianțe, cu privire la cedarea unei fâșii din teritorul bulgar la Marea Neagră, nu s'a putut obține aprobarea celorlalte Puteri, astfel că în această privință cererile României au fost respinse.

Puterile și-au luat însărcinarea ca să facă Bulgaria să se supue fără rezistență decisiunilor luate la Petersburg, puterile socotind că Bulgaria a căpătat destule compensațiuni teritoriale în altă parte.

Tot în conferința de azi dimineață dela Petersburg s'a luat cu-

noștință că conferința ambasadurilor la Londra a aprobat în totul desideratele României cu privire la viitoarea situație a Românilor Macedoneni, și s'a ratificat lucrările congresului dela Londra.

Ceea ce este important pentru România este fraza pe care reprezentanții Puterilor au trecut-o în protocolul încheiat azi, frază care sună astfel:

„Prin obținerea Silistrei de către Români puterile sunt măgulite de a fi reparat nedreptatea suferită prin tratatul dela Berlin, România primind astăzi o frontieră naturală care îi asigură stăpânirea Dobrogei.

*

Guvernul Român a luat act azi dimineață de aceste deciziuni.

(Seara).

Pacea europeană asigurată.

Reprezentanții puterilor, atât cei din Petersburg, cari au aplanat diferendul româno-bulgar, cât și cei din Londra, cari pertractează asupra condițiilor pacificării Balcanului, sunt de părerea, că pacea europeană se poate privi ca aproape asigurată.

Anume spre aplanarea diferendului româno-bulgar s'au aflat modalități, cari eschid eventualitatea, unor complicații nouă, iară că între Turcia și Bulgaria să se închee contractul de o pace prealabilă, e chestie numai de vre-o câteva zile.

Astfel se crede că nu mai sunt motive, de a purta temere de un războiu european, de-o conflagrare generală.

Semnul cel mai eclatant despre liniștirea situației este acela, că ministrul de externe englez, Sir Edward Grey, în mâinile căruia au fost concentrat în cursul războiului toate firele diplomației, va merge în curând în concediu.

Singura chestiune, care mai așteaptă rezolvire este pretenziunea, ce și-o formează Muntenegru asupra posesiunii orașului Scutari.

Blocada portului Antivari.

Singurul port al Muntenegrului, portul dela Antivari, de câteva zile este închis de toate părțile de vasele de războiu ale puterilor. Nu poate să între în acest port nici un vapor, cu atât mai puțin să iasă. Vapoarele, cari ar încerca să treacă cu forța prin cordonul de blocadă, ar fi la moment oprite și puse în afară de circulație. Prin urmare vectorarea de alimente și muniție pe

seama Muntenegrinilor, cel puțin prin mijlocirea vapoarelor, este cu totul exchisă. Nu se admite nici chiar circulația de persoane.

Acestea măsuri severe s'au luat din partea puterilor spre a constrânge guvernul munteneș, să se supună hotărârii ambasadorilor dela Londra, cari au prevăzut orașul Scutari pe seama Albanezilor.

Guvernul munteneș deocamdată nu cedează.

Arestarea mai multor spioni în Viena și Budapesta. Dată fiind eventualitatea unui război între Austro-Ungaria și Rusia, poliția austriacă și ungară a urmărit cu atenție deosebită mai multe persoane, despre cari a presupus, că spionează pe seama vre-unei puteri străine. Încă în toamna anului trecut au fost expulzate de pe teritoriul Austro-Ungariei multe persoane, bănuite cu spionaj.

Acum mai nou a dat poliția din Viena și cea din Budapesta de urma unor spioni de o condiție socială mai înaltă. Pe baza documentelor covârșitoare au fost puși la arest preventiv în Viena locotenentul activ Ciedomir Iandrici și fratele său sublocotenentul Alexandru Iandrici, iar în Budapesta privatierul Niculae Bravura, fost oficer în armata Rusiei.

Investigația făcută la locuința fraților Iandrici a adus surprize. S'au găsit anume o sumedenie de scrisori compromițătoare, harte, desene de pe forturile Austro-Ungare, dară mai ales planuri cu privire la împărțirea diferitelor armamente.

Ciedomir Iandrici a fost cel mai eminent elev a școlii de război din Viena. La dorința expresă a șefului statului maior, br. Conrad de Hötendorf, el a fost încredințat cu terminarea mai multor lucrări foarte importante. Arestarea lui a surprins cercurile militare.

Nicolau Bravura, care e deținut la poliția din Budapesta, nu vrea să fasoneze nimica. La el asemenea s'au găsit foarte multe harte militare, mai ales ale ținuturilor din nordul Ungariei, apoi scrisori și telegrame cifrate.

Se crede, că frații Iandrici ar fi ținut legături cu Nicolau Bravura.

Noutăți.

Rușii gr.-catolici. În Rusia ruși catolici, cari să aibă ritul și ceremoniile slave, sunt puțini. Dacă sunt în toată Rusia câteva mii de oameni și vre-o 3—4 preoți reslățiți în întreg imperiul. Cu toate aceste cei pușini catolici de rit slav, câți sunt în Rusia, pe urma edictului de toleranță din 1905 și-au ridicat și ei o capelă în Petersburg, unde mergeau și creștini ortodoxi. Într'o duminică însă intrând în capelă un episcop rusesc, fără a-și lua căciula de pe cap a întrebat pe parohul fungent, dacă biserica e ortodoxă ori nu, și dacă răcunosc autoritatea sfântului sinod ori ba? Preotul a răspuns, că e catolică și nu răcunosc sfântul sinod, ci pe papa. Episcopul a provocat apoi pe toți cei de față, ca să părăsească biserica, dar nimeni nu s'a dus. În urmă s'a plâns episcopul guvernului, pe care la rugat, ca să închidă biserica catolică. Guvernul încă nu s'a pronunțat.

Advocat nou. Am onoare a Vă înștiința că am deschis Biroul meu advocațional în Viena I. Singerstrasse 6. Cu toată stima *Dr. Florea Lupu.*

Aviz. Pentru linișirea P. I. Dni acționari dela înființându-l institut de credit și economii „Goronul“ din Aiud, ne ținem de datorință a aduce la cunoștință publică, că direcțiunea în ședința-i din 3 l. c., a decis grabnica înregistrare a firmei.

Motivul pentru care nu s'a înregistrat mai curund a fost criza financiară și încurcătura internațională, cu cari mulți acționari și-au scuzat neachitarea la timp a procentelor legale. Direcțiunea.

Banii emigraților. Din datele statistice publicate de oficiul postal reese că emigrații au trimes în anul 1912 168 milioane cor, iar din România 8 milioane. În sumele acestea nu sunt cuprinși și banii pe cari emigrații li aduc cu sine. Cifre dureroase când ne gândim, că sumele acestea sunt trimise în mare parte de oameni cari muncesc cu brațul și cari au fost siliți să-și caute o pâine mai bună departe de țara aceasta a lor.

Proprietari români în excursiune prin Ungaria. Foile maghiare anunță că ministrul de agricultură din București a avizat guvernului din Budapesta, că o seamă de proprietari din România doresc a face excursiune de studiu la multe moșii din Ungaria. Acum s'a statorit și programul acestei călătorii. Românii vor veni prin Predeal, vor trece peste Brașov și săcuime la Poleți-Ilva unde vor cerceta ferestaele și pădurile familiei Bánfi, de aici vor merge la Ghernesig la domeniul contelui Teleki, apoi la Iernot unde vor aspecta domeniul statului catolic. În Cluj vor cerceta mai multe instituții economice precum și herghelia de stat din Cojocna. Vor merge în Budapesta, Arad, Ciaba, Deva, Conța, apoi peste Sibii și Făgăreș se vor reîntoarce în țară.

Petreceri. Tinerimea română din Teaca și jur invită la petrecerea cu dans, care se va aranja la 28 April n. în sala otelului „Gross“.

— Senatul școlar gr.-cat. din Chierul de sus invită la producțiunea muzicală-declamațională împreună cu dans, ce va aranja Luni la 28 April n. în pavilionul anume aranjat.

Primatele despre băncile și societățile conduse de preoți. Sf. Părinte Papa Piu a incuviințat cu bula „*Docente Apostolo*“, prin care preoților este interzis a conduce bănci ori societăți, la cari au răspundere materială, să fie suspendată în Ungaria încă trei ani de zile. În urma acestora actualul primate Chernoch Janos atrage într'o cerculară atențiunea preoțimeii, ca și până la terminul fixat preotul numai în direcțiunea acelor bănci poate să participe, cari sunt absolut vrednice de toată încrederea.

Scăderea nașterilor în Germania. Statistica mai proaspătă aruncă asupra populației din orașele Germaniei o tristă lumină. Până acum scăderea populațiunii a fost un privilegiu francez, germanii au arătat dela 1870 încoace un spor aproape îndoit la creșterea populațiunii lor. Acum foile anunță, că până când în Berlin în 1875 tot la 1000 de locutori se puteau socoti 42 copii, azi de abea se nasc 20, cam atâția câți și în Paris. În 1876 Berlinul a avut un milion de locuitori și s'au născut 43,000 copii, azi Berlinul are două milioane de locuitori și s'au născut 44,539 de copii. În orașul Magdeburg numărul născuților a scăzut sub procentul obicinuit în Franța. Mareșalul Goltzice, că dacă orașele germane ar putea fi separate cu un zid de fier, s'ar pustii cu timpul.

Expenzar de 100,000 coroane. Intre expenzarele advocaționale este fără păreche acela, pe care l'a prezentat un avocat din Pesta erezilor milionarului Csávasi Gyula. Avocatul pretinde pentru o muncă de 2 luni de zile 100,000 coroane dela erezi.

Erezii, se înțelege nu vreau să audă de pretenziune, susținând că deja avocatului i-s'au licuidat judecătorește 4837 coroane.

Expenzarul de 100,000 coroane e construit din 630 poziții toate motivate, care împreună cu răspunsul avocatului se afla depusă la tribunal spre a fi inmanuat, erezilor.

Grevă. Muncitorii dela fabrica de corăbii danubiană din Fiume amenință cu grevă generală. Delegații direcțiunii neputând ajunge la înțelegere cu delegații muncitorilor aceștia au declarat următoarele: Intru-cât direcțiunea în timp de 3 zile nu va satisface pretențiile la toți muncitorii din Fiume, se pun în grevă. Numai decât apoi s'a făcut o colectă cu rezultat de 2300 coroane care a fost împărțită între familiile muncitorilor eschiși din lucru.

Publicațiune. Târgul de vite în Szászsebes va fi din 21—23 Aprilie și târgul de mărfuri în 24 l. c. Magistratul orășenesc.

Necrolog. † *Florentina Hurubean*, elevă în cl. III. civ. a murit în 13 a. la 3 ore dimineața, după un morb greu, în etate de 14 ani.

Odihneasă în pace!

Posta Redacțiunii.

P. C. în S. Nu sunt lucruri edificatoare, pe cari ni-le trimiți și vor deprima numai cetitorii, dacă ie-am publica. Deci credem, că e mai bine să trecem la ordinea zilei, fără să le mai dăm în vileag. Pentruce să mai provocăm polemii inutile?

Partea Literară.

Despre vieața curată.

Indreptar pentru tinerii culți.

de

ANTONIU SZUSZAI.

Trad. de

EMIL TATAR.

(Continuare).

Cetim în evanghelia sf. Ioan 8, 32: „Și ve-ți cunoaște adevărul, și adevărul vă va face slobozi“. Aceste sunt cuvintele mântuitorului nostru.

Adevărata ordine și libertate atunci se naște când Dumnezeu conduce prin credință mintea și voința omului, iar trupul e supus și ascultător întru toate minții luminate de făclia credinții. Temeiul adevărat al libertății e scutirea de păcat.

„Cine face păcat e sluga păcatului“ cetim la locul citat. Datina păcatului naște o necesitate internă și prin aceasta se atacă libertatea în esența ei. Ce-i folosește omușă-și apere libertatea contra lumii întregi, dacă nu-și poate apăra tesaurul acesta chiar contra patimilor sale?

Ce ironie amară a sortii, că studenții după examenul de maturitate, fac un chef adevărat bachanal, cutrieră toate locurile cu numele cel mai rău. Și prin toate acestea vreau să dovedească, că acum sunt liberi, nu mai stau sub poruncă și disciplină! Și ca să te convingi despre libertate, e de lipsă să te arunci în noroiul cel mai murdar? Într'adevăr e de compătimit tinărul, care terminând cu succes cursurile medii, scăpând de sub ochii părinților și disciplina scolastică, lucrul cel dintâiu ce-l face, ajungând la universitate e, că în neștiința lui, se arucă în brațele păcatului și astfel în sclăvia cea mai cumplită. Oare în aceea să consistă libertatea omului, că sare în o groapă adâncă, din care apoi nu mai poate scăpa? Nu, prietine, prin aceea că te arunci în sclăvie, nu dai dovadă despre libertate, ci despre o adevărată nebulie.

Am nădejdea, că șirele aceste vor ajunge și la ochii crescătorilor, pentru ei citez cuvintele lui Pajot: „Vai tinărului care pecum se întâmplă la toate universitățile din Europa și America — rămânând în libertatea cea mai necontrolată, trăiește fără vre-un sprigin și indreptar sufletesc, fără putință de a împrăstia atmosfera groasă a iluziilor. Ca și când ar fi amețit de cap, studentul nu știe de ce să se țină, după-ce să se înprepte și astfel e condus de prejudeciile mediului în care trăiește. Cine să nu condamne, cugetându-se la anii tinereții, indolența societății, care nu se îngrijește de tinerii, cari ajungând după terminarea liceului în vre-un oraș mare, sunt lăsați de sine, fără vre-un sprijin și sfat, luând afară versiunile acelea stupide, cari sunt în circulație și cari se trudesesc a face plăcuta lucruri, ce în realitate sunt demne numai de animale?“ (Educația voinții p. 143.)

Într'adevăr e o ocară mare la adresa societății de azi, și e cu atât mai gravă, cu cât e perfect adevărată.

Simțesc, că capitolul acesta nu sună în urechile păcătosului, ca o cântare de triumf a libertății; aș voi să mângâi pre cel care geme în servitutea păcatului.

Oare cine se poate feri mai ușor de beție, acela care s'a îndatinat cu beutura, ori acela care nu bea nici când? E limpede, că acela, care se ferește de beatură, ca de duhul cel necurat.

Adevărul acesta se verifică și pe terenul vieții curate. Vieața curată va putea trăi mai ușor acela, care nu a gustat nici când din pomul oprit. căci e foarte greu a trăi în castitate, după-ce a păcătuit. E obiceiul a zice, că datina e a doua natură; se adevărește aceasta cu deosebire la datina păcatului sensual. Aici însă nu numai datina dar e de ajuns un singur păcat, ca să slăbească voința. Dacă îți place a te numi prietinel libertății, dacă ești ambițios pentru libertate, cu toată serioșitatea te rog, păzește-te de pasul cel dintâiu, care ar însemna condamnarea ta la sclăvie. Sensualismul e povârnișul pe care te rostogolești la perire. Te gândește numai la prăpastiile Alpilor. E de ajuns un paș greșit, să-ți pierzi echilibrul și să te prăbușești în abisul graoznic, unde-ți vei afla moartea. Doamne, câți nu s'au înșelat, crezând cu ușurință, că pot face pe povârnișul luncos pasul prim fără nici o primejdie și că se vor putea conțeni, când numai vor voi. Dar s'au înșela amar! După păcatul cel dintâiu a urmat al doilea și așa mai departe, năvălind fără a se putea reține spre noroiul corupției și al perirei. Dacă dorești să nu ajungi în prăpastie, te reține să nu faci pasul prim.

Foarte pimerit descrie Acton, un medic englez: „Dacă vre-un tinăr voiește să aibă parte de boale sexuale, nu-și poate alege cale mai potrivită, decât să se deie păcatului, cu gândul că după-ce „a chefnit“ bine, se va abținea din nou. Rumperea cu datina păcatului, care datina se introduce în toate părțile organismului, e împreună cu atâtea greutăți, încât fără esagerare putem să strigăm tinărului, care a apucat pe povârniș, deja la pasul cel dintâiu: Griji, că apuci pe drum, de unde nu este reîntoarcere.

Se'nțelege, că Acton nu vrea să cunoască puterea tainei pocăinței, prin care cu ajutorul grației se sfarmă și lanțul cu care ne leagă datina; dar totuși rămâne adevărat că întoarcerea e foarte grea, din cauza piedecilor psihologice.“

12. Calea decădintii.

Francmasonii se obicinuesc a-și deprinde influința distructivă asupra membrilor săi, prin ceremonii imitate din religiunea catolică, prin semne secrete, vorbiri și adunări misterioase nocturne. Și curios, misticismul are putere atractivă chiar și asupra căminilor, cari se numesc culți, cu toate că nu e lipsit de o bună doză de părți ridicule.

Magii fakiri din Africa, asemenea vâului tainic în cari își ascund hainele lor, au de-aș mulțumi influința fatală ce p deprind asupra oamenilor simpli și creduli.

Diferite speții ale păcatelor trupești asemenea nu iubesc lumina zilei, întocmai ca anumite animale de noapte, cari sub scutul întunerecului se îndeletnicesc cu meseria lor vampirică. Elementul predilect al acestor păcate e întunerecul și locurile ascunse. Și interesant, că părinții și crescătorii, de regulă, nu cutează să delature întunerecul ace-

sta, ca astfel tinerii să poată vedea și cunoaște realitatea. Nu vreau să fac prin aceste nimărui reproșuri. Găsim idealști cari sunt de credință, că tinerii trebuie să-i cruțăm de lămurirea mizeriilor omenești, și alături întunecate a vieții sociale. E fapt, că sunt tineri cari prin grația deosebită a lui Dumnezeu și grija părinților au crescut în o fericită ignoranță, fără să aibă cea mai mică bănuială despre ticălosia și răutatea oamenilor. Într'adevăr fericiți și de invidiat sunt acești tineri, cari au văzut numai binele și virtutea.

Dar durere acestea sunt numai rare și foarte fericite excepții; adevărul e, că astăzi cei mai mulți tineri sunt siliți să aibă cunoștință despre păcat, tocmai pentru obrăznicia prin care se intrude, în totlocul; ba nu sunt rare nici cazurile, când tinerii cunosc mai curând și mai bine păcatul decât virtutea și cu ușurință păcatoase își pierd virtutea, înainte de a ajunge la cunoașterea prețului ei adevărat.

Păcatul e urât, infam și aducători de perire și cu toate aceste vânează atâtea tineri, deși sunt rari tinerii, cari să nu fie însuflețiți cât de cât de sentimente ideale, cum să ne explicăm faptul acesta?

După părerea mea, o cauză de frunte a lătirii înspăimântătoare a păcatelor sensuale între tineri e faptul, că nu cunosc păcatul în toată golătețea lui. Întunerecul și vâul misterios, cari acoper păcatul acesta, fără să presupună despre el lucruri deosebite; acesta e motivul pentru care curiozitatea aprinsă se învârte tot în jurul lucrurilor sexuale, fantazia încunjură aceste păcate cu un anumit nimb de glorie, șocotește de fericirea supremă, la care omul poate ajunge; iată o cauză de frunte a lătirii acelor păcate.

În capitolul de față și în cele următoare mă voi nizu să delatur vâul întunerecului și să-ți arăt păcatul în toată golătețea lui. Nu am de cuget prin aceste descoperiri să-ți fac plăcut păcatul, ci din contra, pentru aceea îți prezint realitatea, ca să te îngrozești de el și să-l urești.

Să mă crezi, că atunci, când îndemnat de iubirea și binele ce-l simțesc față de tinerime, am făcut studiile biologice și patologice de lipsă, m'am simțit ca medicul, pe care iubirea științei și fericirea oamerilor l-au silit să se ocupe cu lucrurile cele mai murdare; am urât din tot sufletul meu și până atunci păcatul, dar studiile făcute mi-au potențat ura și disprețul față de acest blăstăm al omenimei.

(Va urma)

Maurice Maeterlinck.

Pasărea albastră.

Piesă feerică în cinci acte și zece tablouri.

Traducere de

VALERIU CRIȘAN.

(Continuare).

Zâna: La voi fi iarba sunătoare, pasărea albastră?

Tylyl: Noi avem iarbă, dar aceea nu-i sunătoare...

Mytlyl: Tylyl are o pasăre.

T.: Dar nu ți-o pot da!

Zâna: Pentru ce?

T.: Fiindcă-i a mea.
 Z.: De sigur, e un motiv destul de bun... Și unde-i pasărea aceea?
 T.: (arată cu mâna spre colivie) Acolo în colivie.
 Z.: (își pune ochelarii și așa să uită la pasăre) Nu-mi trebuie, asta nu-i destul de vânăta. Voi trebuie să mi-o căutați pe aceea, care o vreau eu.
 T.: Dar eu nu știu unde e...
 Z.: Nici eu nu știu. Pentru aceea trebuie s'o căutăm. Mă pot lipsi de iarba sunătoare, dar de pasărea albastră la nici un caz. Ii trebuie copilei mele, care e foarte bolnavă.
 T.: Ce are?
 Z.: Încă nu se știe, dorește fericirea.
 T.: Într'adevăr?...
 Z.: Știți cine sunt?...
 T.: Dta bunică sameni puțin cu vecina noastră, cu Berlingot.
 Z.: (cu o mânie spontană) Eu? Asta mi-ar mai trăbui... Nu seamăn deloc... E ceva teribil... Să știți, că eu sunt zâna Berylune...
 T.: Aha... Da, da...
 Z.: Și acum plecăm chiar îndată...
 T.: Și dta vi cu noi?...
 Z.: Eu nu pot merge, trebuie să grijesc de supă, pe care am pus-o astă dimineață la foc și care s'a vărsat de atâtea ori, de câte ori lipsesc de acasă mai bine de o oră. (Trată cu mâna spre coperiș, cuptor și fereastră). Pe aici vreți să mergeți, sau pe acolo?...
 T.: (fricos arată spre ușe) Mai bucurosi am merge pe ușe...
 Z.: (deodată iar să aprinde de mânie) E imposibil... nu pot suferi acest obicei. (Arată spre fereastră). Să mergem pe aici! Ei?... Ce mai așteptați?... Imbrăcați-vă dupăalaltă!... (Copii să supun și se imbracă). Eu îi ajut lui Mytyl.
 T.: Dar n'avem păpuși...
 Z.: Nu face nimic. Părinții vostri unde-s?
 T. (arătând spre ușa din dreapta) Acolo-s, dorm...
 Z.: Dar bunicul și bunica voastră?
 T.: Aceia au murit...
 Z.: Dar frații vostri? Aveți frați?
 T.: Am trei frați mai mici.
 M.: Și patru sorioare, tot mai mici.
 Z.: Unde-s?
 T.: Și aceia au murit...
 Z.: Ați dori să-i revedeți?...
 T.: Da... Da... Acum îndată... Arată-mi...
 Z.: Nu-i port în buzunar... Dar dacă să-i vedeți, îi puteți întâlni în țara Amintirii. Sunt în drumul Pasării albastre. Îndată la stânga, dincolo dela al treilea colț de stradă. Ce faceați, când am bătut la ușe?
 T.: Ne jucam de-a mâncatu prăjiturilor.
 Z.: Aveți și prăjituri?... Unde-s?...
 T.: În palatul copiilor bogați... Și de aici din fereastră se pot vedea... Uite ce frumos e acolo. (Duce de mână pe zână la fereastră).
 Z.: Dar dacă vor mânca alții prăjiturile acelea...
 T.: Pentru noi e indiferent, lucru principal e, că se văd și de aici...
 Z.: Și nu te mănii pe ei?...
 T.: Pentruce?
 Z.: Pentrucă ei mănca tot. Eu cred,

că vouă vă cade greu, că nu vă dă și vouă din ele...

T.: Cum să ne deie, când ei sunt bogații... Uite, ce frumos îi la ei!...

Z.: Nu-i mai frumos, ca la tine...

T.: Nu? Dar la noi îi întunec și nu-s prăjituri...

Z.: Indiferent, atâta-i numai, că tu încă nu le vezi...

T.: Nici decum, eu am ochi foarte buni. Pot ceti câte ore-s la ceasul dela turn cu toate că până acolo nici chiar tata nu vede.

Z. (deodată să mănție) Dacă zic, că încă nu le vezi!... Dar cum mă vezi pe mine?... Cum sunt, cum... (Tytyl zăpăcit tace). Răspunde-mi, vreau să știu, că într'adevăr mă vezi? Sum frumoasă, sau nu? (T. devine tot mai zăpăcit) Nu-mi răspunzi? Sunt tină-ră, sau bătrână?... Obrazul meu e roz sau galbin?... Sau doar sunt gârbovă?

T. (încercător) O nu! nu, doar nu e așa mare...

Z.: Dar zău așa vorbești, ca și cum ar fi foartn mare... Nasul meu e încovoiat? Ochiul stâng mi-e stricat?

T.: Nu, nu, aceea n'o zic... Dar totuși, cine ți-a împuns ochiu?

Z. (tot mai mănioasă) Nu l'au împuns... Mișelule!.. Om de nimica!... Ochiul meu cel stâng e mai frumos decât cel drept; e mai mare, mai curat, mai luminos și așa de vânat, ca bolta albastră a cerului senin... Părul meu îl vezi? E brunet, ca pământul cel binecuvântat! Așa-i ca lutul de aur!... Și e așa de mult și așa de abia îl pot duce... Și aici și dincolo mă neliniștesc șuvițele neastâmpărate. Să vezi? Uită-te aici la mâna mea. (Și își întinde pe palmă două plete cărunte și mici de păr.)

T.: Văd, văd, câteva fire.

Z. (nedumerită) Câteva fire?... Când întind în fața ta plete mari, un adevărat lan de aur... Știu aceea, că oamenii adese zic, — deși nu văd, — doar nu te ții și tu de tagma acelor oameni orbi, ce?...
 T.: O nu, nu, pe acel păr, care nu să ascunde îl văd.

Z.: Dar cutează și-l vei vedea și celalalt!... Sunt foarte interesanți oamenii... De când au murit zânele, oamenii nu mai văd nimic, dar nici nu presupun. Eu am norocul acela, că ori când pot să le dau vederea pierdută... ce e aceea, ce scot acum din geantă?

T.: A! ce căciuliță verde și frumoasă... Și ce e aceea ce străluce?

Z.: Acesta e acel diamant, care recâștigă vederea...
 T.: Ah!...

Z.: Da. Când căciula e pe capul omului, trebuie să sucești puțin diamantul, p. es. dela dreapta spre stânga, așa, vezi?... Atunci diamantul atinge o ridicătură mică de pe trup, — de care ridicătură nu știe nime — și prin aceasta atingere omul își redobândește vederea...
 T.: Dar nu doare?...
 Z.: Cum să doară, când e un farmec de-a zânelor?... Și în clipa aceea omul poate vedea și aceea ce cuprinde un obiect în sine, poți vedea spre pildă sufletul pâinei, sau a untului, sau a linteii...
 M.: Și a zahărului?...
 (Va urma).

BIBLIOGRAFIE.

Pentru teatrale dela sate cea mai potrivită piesă e

O vișoară,

piesă populară în 3 acte de Octavian Prie. Umorul sănătos și motivele luate din vieța noastră ardelenescă o fac una dintre cele mai atrăgătoare opere teatrale. S'a predat pretutindenea, cu mare succes. Se afia de vânzare la *Librăria seminarială din Blaj* (Balázsfalva) și costă 60 fil. plus 5 fil. porto.

„*Misterul Poetului*“ de Antonio Fogazzaro, cel mai splendid roman al marelui scriitor italian cu renume mondial, în care se zugrăvește într'un mod fermecător iubirea platonice și curată a două suflete, pe cari însuș Dumnezeu ei le predestinează, ca să fie unul al celuilalt.

„*Misterul Poetului*“ între literatura de bălcu, cu subiecte banale, imorale, ce începe a se creia și la noi, apare ca o splendidă carte cu pagini de-o frumusețe neîntrecută, pe care o poate ceti, ba chiar e bine s'o cetească, fiecare domnișoară și fiecare tinăr cu suflet curat și dornic de-o iubire senină și imaculată.

„*Misterul Poetului*“ până acum a fost tradus aproape în toate limbile europene și a avut pretutindeni un succes uriaș. Zeci și zeci de mii de exemplare s'au desfăcut din cartea aceasta prețioasă și plină de farmec.

La noi a tradus-o domnul D. Tomescu, redactorul „*Luminii literare*“, într'o limbă plină de poezie și neaoșă românească.

„*Misterul Poetului*“ a apărut în editura „*Librăriei Naționale*“ S. Bornemisa din Orăștie și se poate comanda pentru suma de cor. 2— franco.

Să poate afla la *Librăria seminarială din Blaj* 2 cor. fco.

„*Volintiri*“ de Ion Dragoslav, un splendid volum de peste 200 pagini, cuprinzând povestirile pline de farmec ale unuia dintre cei mai de seamă povestitori ai noștri de azi. Domnul Ion Dragoslav, pe care și publicul ardelean îl cunoaște îndeajuns, mântuește cu o dibăcie neîntrecută condeiul și îi reușește să prindă în vorbe măestre amintirile sale așa de plastic, așa de distractiv, cum dela nemuritorul Ion Creangă n-a succedat nici unui scriitor român.

Sub condeiul dânsului oamenii din lumea dela țară, învie, trăesc, apăr înaietă noastră, cu toată viața lor rustică, nefalsificată, pe care am trăit-o și noi odată, demult, când adormiam ascultând poveștile bunicii cu firea blândă.

În scrisul acesta nu afii mari conflicte sufletești, ci asculti parcă un cântec fermecător, pe care nu l-a auzit de ani de zile, care te mângăie ca o mână scumpă și-ți stoarce din ochi lacrimile pe cari le-ai vărsat în copilărie așa de fără rost.

„*Volintirii*“ a apărut în editura „*Librăriei Naționale*“ S. Bornemisa din Orăștie și se poate comanda pentru suma de cor. 1-90 franco.

Să poate afla la *Librăria seminarială din Blaj* 1.90 cor. fco.

1. Teologia dogmatică fundamentală de Dr. V. Suciu prof.

vol. I. *Apologetica creștină* fec. 5-30
vol. II. *Tradițiunea și Bis.* fec. 5-30

2. Teologia dogmatică Specială.

vol. I. *Dumnezeu Unul, sf. Treime, Dumnezeu Creatorul, Intruparea*

Domnului și Grația. fec. 7-30 cor.
vol. II. *Sacramentele și Eshatologia.* fec. 7-30 cor.

3. Hipnotism și Spiritism 1-50

Preaveneratul Conzistor Arhiepiscopesc a permis să se poată procura aceste cărți din cassele bisericesti pentru bibliotecii. — Să afle de vânzare la Librăria sem. teol. Blaj—Balázsfalva.

Biblioteca Steaua:

Nr. 29

Povestea cerului de Victor Anestin. E o bună carte, care urmărește popularizarea științei astronomice.

Nr. 30

I. Agârbicean: Povestiri. Amintim: Scrisoare către vlădica, Adevărata bogăție, Buna etc. cu totul 8 bucăți.

Nr. 31

Boalele mai de seamă ale vitelor de N. Filip.

Ostașii noștri, poezii de V. Alexandri. Remarcăm: Peneș Curcanul, Sergentul, Hora dela Plevna, Hora dela Grivița, La turnu Măgurele.

Nr. 33

Poveste asupra alegerii, Ingrigirii și

mulgerii vacilor de lapte de N. Filip. O carte foarte recomandabilă pentru toți economii de vite.

Nr. 34

Istoria literaturii române moderne de N. Apostolescu. E o scurtă schițare a literaturii moderne române dela 1821 până la 1866.

Se pot comanda și dela librăria seminarială din Blaj. Prețul unui număr e 20 fil. plus porto.

Dr. IZIDOR MARCU:
Teologia pastorală volum I.
Didactică pastorală f. 8° 408
pag. 4 cor. Vol. II. Liturgica
f. 8° 586 pag. 5-40 cor. Sunt
indispensabilele fiecărui preot.

Se pot primi dela Librăria Seminarului teol. gr. cat. din Blaj cu prețul 0-50 cor.

Un admirabil tablou după originalul marelui pictor *Obcedeanu* reprezentând pe:

MHAI-VITAZUL

Cel mai războinic voevod, ne pare din acest tablou cu o putere de sugestie extraordinară. Se afle de vânzare la Librăria sem. teol. gr. cat. din Blaj. — Prețul tabloului cor. 1-50 fil.

Proprietar, editor: **Vasile Moldovan.**
Redactor responsabil: **Augustin Gruția.**

Restaurantul Wachsmann:

Mâncări alese și bine pregătite.

Vinuri gustoase și ieftine.

Prânzișorul zona 20 fileri.

Abonament lunar ieftin.

□

La cerere trimite acasă:

Vin de masă: litru dela 1—1-60 cor.

Bere „Bock“ dublă Mărțișor, sticla 40 fil.

„Trei stejari“ deschisă, sticla 36 fil.

Apa „Lidya“ sticla 8—12 fileri.

(24) 5—?

Dionisiu Popp.

tâmplar în Aiud—Nagyenyed, Vizuteza Nr. 3. execută prompt, ieftin și artistic toată specia de lucrări de măsurit și strugărie, precum uși, ferestri, mobile pentru casă, mobiliatură pentru școli și biserici, amvoane și iconostase.

Lucrările mele de brânza aceasta se pot vedea în biserica greco-catolică din Aiud.

(99) 15—26

Institut de asigurare ardelean

„Transsylvania“

SIBIU

Strada Cisnădiei 1—5. Edificiile proprii.
recomanda

Asigurări împotriva focului

pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mobile etc. în condiții avantajoase și cu premii ieftine.

Asigurări pe viață

(pentru preoți și învățători confesionali romani gr.-cat. avantajii deosebite) pe cazul morții cu termen fix, cu plătire simplă sau dublă a capitalului, asigurări de penziune și de participare la câștig, asig. de zestre și asig. peorale pe spese de înmormântare. Mai departe contra accidentelor, infracției (furt prin spargere) asig. p. pagube la apeducte.

Sumele plătite pentru pagube de foc până la finea anului 1911 . . . . . K. 5,275,798-23
Capitale asigurate pe viață achitate 5,146,556-36
Starca asigurativilor cu sfârșitul anului 1911 } foc „ 127,763,744—
} viață „ 10,931,322—

Fonduri de întemeiere și de rezervă . . . cor. 2.520,492—

Prospecte și informații se dau gratuit în birourile Direcțiunii și la toți agenții.

Persoane versate în achiziții cu cercuri bune de cunoștință se primesc în condiții favorabile în serviciul institutului.

(19) 21 ?

In atențiunea Onoraților Preoți!

Vinul de care aveți lipsă pentru sfințele Paști, Vă rog a-l procura exclusiv numai dela proprietarul de vii,

Petru Benea din (Șiria) Világos
comitatul Aradului

căci e Român și Vă trimite numai

vinuri bune de deal

pentru a căror manipulare curată e distinct cu medalie de argint. Expediază în butoaie de imprumut pe timp de 2 luni, pe lângă următoarele prețuri:

Vinuri vechi: Rizling 86 fil.; alb desert 82 fil.; Roșu de Ménes 100 fil.

Vinuri noi: Rizling 68 fil.; Siller 66 fil.; alb de masă 64 fileri.

Prețurile sunt semnate după litru. Să expediază dela 50 litri în sus în butoaie; iar în jos în sticle. Sticlele nu să dau imprumut, ci să compută în bani, luându-se în rambursă deodată cu prețul vinului.

(22) 9—14